

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีลักษณะเฉพาะ มี 2 ส่วนที่สำคัญ คือ (1) ทักษะที่ต้องฝึกจนเกิดความชำนาญ (2) เนื้อหาสาระที่ต้องเรียนรู้ ทั้ง 2 ส่วนคือ ทักษะ และเนื้อหาสาระ ต้องฝึกควบคู่กัน ซึ่งรวมกันแล้วก็คือ หลักภาษา เมื่อนำไปฝึกจนชำนาญสามารถใช้ภาษาอย่างถูกต้องตามหลักภาษาตามลักษณะภาษาไทย ทั้งการอ่าน การฟัง การดู การพูด และการเขียน ส่งผลให้นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้บรรจุวิชาภาษาไทยไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรซึ่งได้กำหนดเนื้อหาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นไว้ และกำหนดวิชาภาษาไทยเป็นวิชาบังคับอยู่ในกลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 21 อ้างถึงใน จันทร์ คุปตะวาทีน 2550 : 3-4)

วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์ คือ ให้นักเรียนได้รับความรู้ และปลูกฝังให้มีคุณลักษณะ ดังนี้ (1) สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างดี (2) สามารถอ่าน เขียน ฟัง และพูด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (3) มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล และคิดเป็นระบบ (4) มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้ และใช้ภาษาในการพัฒนาตน และสร้างสรรค์งานอาชีพ (5) ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษาและความเป็นไทย ภูมิใจและชื่นชมในวรรณคดีและวรรณกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย (6) สามารถนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และถูกต้องตามกาลเทศะและบุคคล (7) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสร้างความสามัคคีในความเป็นชาติไทย และ (8) มีคุณธรรมจริยธรรม มีวิสัยทัศน์โลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2544 : 10)

1.1 สภาพที่พึงประสงค์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาในระดับประถมศึกษา มีมาตรฐานการเรียนรู้ ดังนี้ มาตรฐานที่ 4.1 ให้นักเรียนเข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ มาตรฐานที่ 4.2 นักเรียนสามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย

บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน (กรม
วิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2545 : 17)

สภาพที่พึงประสงค์ ด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ต้องส่งเสริมให้
นักเรียนมีความสำคัญที่สุด และส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพการเรียนรู้
ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญหรือนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ประโยชน์ของการสอนแบบเน้นนักเรียนเป็น
ศูนย์กลางดังนี้ (1) เปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง (2) ยึด
กลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ (3) เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่ง
กันและกัน (4) ช่วยให้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมของตนเอง และผู้อื่น และ (5) นักเรียนค้นหาคำตอบ
ได้ด้วยตนเองจนสามารถนำความรู้ ความเข้าใจจากการปฏิบัติงานไปใช้ในชีวิตประจำวันและอยู่ใน
สังคมได้อย่างสันติสุข (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2545: 109) โดยนำวิธีการเรียนการสอนที่
มีอยู่หลากหลายวิธีที่สามารถให้ความรู้แก่นักเรียนในการสอนวิชาภาษาไทยซึ่งมีเนื้อหาสาระที่เป็น
พุทธิพิสัยและทักษะพิสัย ได้แก่ (1) การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ (2) การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (3)
การสอนโดยใช้ประสบการณ์ทางภาษา (4) การอ่านหนังสือรายบุคคล (5) การสอนด้วยวิธีการฝึก
ปฏิบัติ และ (6) การสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2547 : 73-97)

สภาพที่พึงประสงค์ ด้านนักเรียน เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยนักเรียน
(1) ต้องมีความรู้และมีความสามารถ ดังนี้ คิดวิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสาร สามารถใช้ทักษะทางภาษา
เพื่อการอภิปราย รายงาน จัดบันทึกความรู้ จัดหมวดหมู่ความรู้และเชื่อมโยงความรู้ใหม่และข้อมูล
ข่าวสารได้อย่างมีระบบ และ พัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ 2547 : 73-97) (2) คุณภาพของนักเรียนด้านคุณลักษณะเน้น 5 ประการ คือ
กล้าและรู้จักแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจด้วยตนเอง ทำงานด้วยกันเป็นกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ
แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และ มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตนในคุณธรรมอันดีงาม ซึ่งเป็นการ
เสริมสร้างประสิทธิภาพในตัวนักเรียนอย่างแท้จริง (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, สมเชาว์ เนตรประเสริฐ
และสุดา สินสกุล 2520 : 160) และ (3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทย
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมในสภาพที่พึงประสงค์มีผลการเรียนระดับดี ตามศักยภาพของ
นักเรียน(กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2545 : 171)

สภาพที่พึงประสงค์ ด้านครูที่สอนวิชาภาษาไทย ครูต้องมีบทบาทความรู้และมี
ความสามารถ ดังนี้ (1) เป็นผู้กำกับการเรียนรู้โดยให้นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย
ตนเอง (2) เป็นผู้ประสานงานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียน (3) ดูแลและช่วยเหลือ
นักเรียนเมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือ (4) บันทึกพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนในขณะที่
กำลังประกอบกิจกรรม (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2529: 48-49) (5) จากการศึกษาให้นักเรียน โดยการ

บอก หรือการบรรยาย ก็เปลี่ยนเป็นการวางแผนจัดกิจกรรมให้นักเรียนลงมือปฏิบัติทำกิจกรรม (6) ให้วิธีการเรียนรู้ และให้หลักการของศาสตร์ที่จะสอนแก่นักเรียน (7) ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนจากการปฏิบัติและสรุปความรู้ และ(8) ให้นักเรียนได้ประเมินผลตนเอง และปรับปรุงตนเองให้พัฒนาก้าวหน้าได้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2547 : 73-97)

สภาพที่พึงประสงค์ ด้านสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย การเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางจำเป็นต้องใช้สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวิธีการสอน คือ สื่อประสมในรูปของชุดการเรียนรู้ ได้แก่ (1) สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อที่ช่วยในการถ่ายทอดความรู้แทนครู ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาสาระ และประสบการณ์ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์ 2540 : 161) (2) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในรูปของชุดการเรียนรู้ อิเล็กทรอนิกส์แบบเอกเทศ หรือแบบออฟไลน์ เป็นสื่อที่ช่วยนักเรียนเรียนด้วยตนเอง (3) สื่อภาพนิ่ง ในรูปของสไลด์คอมพิวเตอร์ ช่วยครูอธิบายในขั้นนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมของนักเรียน และในขั้นสรุปบทเรียนเพื่อทบทวนประเด็นสำคัญทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น และ (4) สื่อวิธีการ เช่น เกม บทบาทสมมุติ การสาธิต สถานการณ์จำลอง การแสดงละคร การจัดนิทรรศการและแสดงผลงาน การทำโครงงาน เป็นต้น ช่วยทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2545 : 138)

สภาพที่พึงประสงค์ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนในวิชาภาษาไทย การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนในวิชาภาษาไทยควรคำนึงสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน คือ (1) จัดโต๊ะเรียน 2-3 ตัว รวมเป็นกลุ่มสำหรับศูนย์กิจกรรม เพื่อสะดวกต่อการทำกิจกรรมกลุ่ม (2) มุมวิชาการ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศห้องเรียนให้ดีขึ้น ในมุมวิชาการมีจัดป้ายนิเทศ และประดับผนังห้องจัดแสดงหัวเรื่องที่น่าสนใจ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ (3) จัดที่นั่งสื่อ และชุดการเรียนรู้ให้นักเรียนศึกษาเพิ่มเติม และ (4) ตกแต่งผนังหน้าห้องเรียนด้วยการนำเสนอผลงานของนักเรียนมาแสดงเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2529 : 44)

สภาพที่พึงประสงค์ ด้านการประเมินการเรียนวิชาภาษาไทย เป็นส่วนที่ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ครอบคลุม (1) ประเมินก่อนเรียน คือการทำแบบทดสอบก่อนเรียน เป็นการประเมินพื้นฐาน ความรู้ และ ทักษะของเรื่องใหม่ที่จะเรียน (2) ประเมินกิจกรรมระหว่างเรียน เพื่อตรวจสอบพัฒนาการของนักเรียนว่าบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องนักเรียน และ (3) ประเมินหลังเรียน คือ การทำแบบทดสอบหลังเรียน เป็นการศึกษาพัฒนาการความก้าวหน้าของนักเรียน เพื่อนำมาแก้ไขและปรับปรุง (จันทร์ คุปตะวาทีน 2550 : 3-54-55)

1.2 สภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบัน

จากงานวิจัยของ ทอฝัน กรอบทอง (2548) เรื่อง การศึกษาสภาพการเรียนการสอนของครูที่สอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ ศึกษาสภาพของการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างที่วิจัย คือ ครูสอนวิชาภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 70 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามปลายปิด ผลการวิจัยที่เป็นสภาพปัจจุบันของการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย พบว่า (1) **ด้านวิธีการสอนวิชาภาษาไทย** ในปัจจุบัน ครูจัดกิจกรรมการเรียน โดยเน้นครูเป็นศูนย์กลาง ในระดับมาก ($\bar{x}=3.69$) มากกว่า ครูจัดกิจกรรมการเรียน โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.79$) ครูใช้การสอนด้วยวิธีการฝึกปฏิบัติ ในระดับมาก ($\bar{x}=3.70$) และ ใช้ประสบการณ์ทางภาษา ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.44$) (2) **ด้านนักเรียน** พบว่า นักเรียน (ก) มีความรู้และมีความสามารถ ดังนี้ สามารถพัฒนาตนเองในด้านภาษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ในระดับมาก ($\bar{x}=3.63$) สามารถใช้ทักษะทางภาษาเพื่อการอภิปราย รายงาน จัดบันทึกความรู้ ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.49$) จัดหมวดหมู่ความรู้ทางภาษาและเชื่อมโยงความรู้ใหม่และข้อมูลข่าวสาร ได้อย่างมีระบบ ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.39$) สามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.26$) (ข) คุณภาพของนักเรียนมีคุณลักษณะ ดังนี้ คือ นักเรียนมีความรับผิดชอบและปฏิบัติตนในคุณธรรมอันดีงาม ในระดับมาก ($\bar{x}=3.60$) และ (ค) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทย ส่วนมากผลการเรียนของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ระดับพอใช้ ในระดับมาก ($\bar{x}=3.59$) (3) **ด้านครูผู้สอน** พบว่า มีการบันทึกพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนในขณะที่กำลังประกอบกิจกรรม ในระดับมาก ($\bar{x}=3.66$) ดูแลและช่วยเหลือนักเรียนเมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือ ในระดับมาก ($\bar{x}=3.56$) การสอนของครูส่วนมากใช้วิธีการสอนนักเรียนแบบบรรยาย ในระดับมาก ($\bar{x}=3.61$) และ มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนจากการปฏิบัติและสรุปความรู้ ในระดับมาก ($\bar{x}=3.50$) (4) **ด้านสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน** วิชาภาษาไทย พบว่าครูผู้สอนสอนแบบยึดครูเป็นศูนย์กลางและใช้สื่อในการสอนดังนี้ คือ ใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในการสอน ในระดับมาก ($\bar{x}=3.66$) และ ใช้สื่อภาพนิ่ง ในระดับมาก ($\bar{x}=3.54$) (5) **ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน ในวิชาภาษาไทย** พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนในวิชาภาษาไทยในปัจจุบัน มีการจัดโต๊ะเรียน เรียงเป็นแถวจำนวน 4-5 แถว และ เป็นตอนจำนวน 4-5 ตอน หันหน้าโต๊ะไปด้านหน้ากระดาน ในระดับมาก ($\bar{x}=3.66$) มีการตกแต่งผนังหน้าห้องเรียนด้วยการนำเสนอผลงานของนักเรียนมาแสดง เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ในระดับมาก ($\bar{x}=3.59$) และ มีการจัดหิ้งหนังสือให้นักเรียนศึกษาเพิ่มเติม ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.49$) และ (6) **ด้านการประเมินการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย** เป็นส่วนที่ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า มีการประเมินหลังเรียน คือ การ

ทำแบบทดสอบหลังเรียน เป็นการศึกษาพัฒนาการความก้าวหน้าของนักเรียน เพื่อนำมาแก้ไขและปรับปรุง ในระดับมาก ($\bar{x}=3.61$)

1.3 สภาพที่เป็นปัญหา

จากสภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบันที่ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยได้กล่าวไว้ข้างต้น และจากงานวิจัยที่ได้สำรวจถึงสภาพปัจจุบันในวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นำมาเปรียบเทียบและวิเคราะห์สภาพปัญหาในด้านต่างๆ ดังนี้ (1) **ปัญหาด้านวิธีการสอนภาษาไทย** พบว่า ขาดการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ขาดการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ขาดการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ และขาดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ (2) **ปัญหาด้านนักเรียน** พบว่า นักเรียนขาดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการเรียนวิชาภาษาไทย ต่อไปนี้ ขาดการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มาก ขาดการทำงานด้วยกันเป็นกลุ่ม ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่กล้าและไม่รู้จักแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร (3) **ปัญหาด้านครูผู้สอน** สภาพที่เป็นปัญหาด้านบทบาทหน้าที่ของครู ดังนี้ ขาดการเป็นผู้ประสานงานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียน ขาดการเป็นผู้กำกับการเรียนรู้โดยให้นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ขาดการส่งเสริมนักเรียนได้ประเมินผลตนเอง เพื่อปรับปรุงตนเองให้พัฒนาก้าวหน้า และขาดการสอน โดยให้วิธีการเรียนรู้ และหลักการของศาสตร์ที่จะสอนแก่นักเรียน (4) **ปัญหาด้านสื่อ** ที่ใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ปัญหาที่พบ คือ **ขาดสื่อวิธีการ** เช่น เกม บทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง การแสดงละคร และ **ขาดสื่ออิเล็กทรอนิกส์** ในรูปของชุดการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ (5) **ปัญหาด้านการจัดสภาพแวดล้อม** ทางการเรียนรู้ในวิชาภาษาไทย ขาดการจัดมุมวิชาการ ที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ และขาดการจัดโต๊ะเรียน แบบเป็นกลุ่มสำหรับศูนย์กิจกรรม และ (6) **ปัญหาด้านการประเมินการเรียนรู้** ขาดการประเมินกิจกรรมระหว่างเรียน และ ขาดการประเมินก่อนเรียน

1.4 ความพยายามในการแก้ปัญหา

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ได้มีความพยายามในการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกับสมาคมครูภาษาไทยแห่งประเทศไทย และศูนย์ภาษาไทยสิรินธร แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดอบรมเพื่อเร่งรัดพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพ (<http://www.superbk3.net/indexhome1.php> : 2551 เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2551)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดอบรมการผลิตสื่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย (<http://www.obec.go.th/new/> : เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2551)

นอกจากนี้ ความพยายามในการแก้ปัญหาในส่วนงานวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) ในช่วงปี พ.ศ. 2540-2548 งานวิจัยเกี่ยวกับ (1) สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน และ (2) สื่อการเรียนการสอน

1) งานวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย มีจำนวน 2 เรื่อง ดังนี้ (1) ณรงค์ เงินศิริ (2548) ทำงานวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ ครูจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ปัญหาการจัดการเรียนรู้ คือ การเชิญวิทยากรให้ความรู้ มีการปฏิบัติระดับปานกลาง ด้านสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ ครูเลือกใช้การสอนที่เหมาะสมกับบทเรียน วัยของนักเรียน และกิจกรรมการเรียนรู้ ปัญหาด้านสื่อการเรียนและแหล่งเรียนรู้ คือ สภาพห้องเรียน ไม่เหมาะสมต่อการใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทภาพยนตร์ สไลด์ เป็นปัญหาในระดับปานกลาง ด้านการวัดและประเมินผล ครูมีการประเมินผลกลางภาคเรียน ปลายภาคเรียน มีการปฏิบัติในระดับมาก ส่วนปัญหาการวัดและประเมินผลมีปัญหาการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ ครูมีภาระงานมาก ทำให้ไม่สะดวกในการประเมินผลก่อนเรียนระหว่างเรียน และหลังเรียน และ (2) ศักดิ์คำ ทิราวัตร (2541) ทำงานวิจัยเกี่ยวกับศึกษาสภาพปัญหาการสอนวิชาภาษาไทย พบว่า ครูผู้สอน ไม่สามารถสอนได้ตรงตามแผนการสอนที่กำหนดไว้ เนื่องจากกิจกรรมมาก สื่อ เวลาและการวัดและประเมินผล การสอนมีความยุ่งยากในการเตรียมการสอน นักเรียนมีพื้นฐานความรู้แตกต่างกันมากและไม่กล้าแสดงออก ครูไม่ค่อยรู้เทคนิคใหม่ๆ

2) งานวิจัยเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีจำนวน 4 เรื่อง ดังนี้ (1) นิโบล เดชทองพงษ์ (2540) ทำงานวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบกลุ่ม กิจกรรมระหว่างการเรียนรู้แบบสมัครใจกับการแบ่งกลุ่มแบบสุ่ม (2) สุรัตนา ไตร โภชน์ (2542) ทำงานวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการสอนวิชาภาษาไทย เรื่องหลักภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (3) ดาวเรือง พัฒนานุพงษ์ (2546) ทำงานวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการสอนผ่านจอภาพแบบโทรทัศน์ ปฏิสัมพันธ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องบทร้อยกรองสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ (4) ลำดวน วรรณไทย (2547) ทำงานวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดการสอน แบบศูนย์การเรียน เรื่องมาตราตัวสะกดสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1.5 แนวทางการวิจัย

จากความพยายามในการแก้ปัญหาที่มีการแก้ปัญหา โดยศึกษาสภาพปัญหาของการเรียนการสอน และมีการพัฒนาสื่อการเรียน โดยเฉพาะงานวิจัยที่ทำมาแล้ว คือเรื่อง การพัฒนาชุดการสอนวิชาภาษาไทย เรื่องหลักภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (1) ทักษะที่มีปัญหาที่ต้องพัฒนาสื่อ

ช่วย คือ ทักษะในด้านหลักการใช้ภาษา (2) ชุดการสอนที่พัฒนาเป็นชุดการสอนแบบกลุ่มกิจกรรมที่ใช้ศูนย์การเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดดังกล่าวมีความก้าวหน้าในการเรียนเพิ่มขึ้น และนักเรียนชอบที่เรียนจากชุดการเรียนมาก จะเห็นได้ว่าชุดการสอนที่กล่าวมาข้างต้นใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อหลัก ซึ่งมีข้อจำกัดในด้าน การเปลี่ยนแปลงเนื้อหาทำได้ยาก สื่อสิ่งพิมพ์ไม่มีความคงทนถาวรในการใช้ และข้อมูลไม่ทันสมัย และที่สำคัญการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้จะสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาชุดการเรียนทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ โดยนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มาใช้ให้สอดคล้องพระราชบัญญัติการศึกษาพุทธศักราช 2542 ในหมวดที่ 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ที่ส่งเสริมการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ในด้านอิเล็กทรอนิกส์ และสอดคล้องกับสภาพสังคมเทคโนโลยีสารสนเทศ และ ข้อดีของชุดการเรียนทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยมีดังนี้ คือ (1) ด้านจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ชุดการเรียนดังกล่าว เน้นการเรียนการสอนนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมการเรียน (2) ด้านนักเรียน ช่วยให้นักเรียนกล้าและรู้จักแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจด้วยตนเอง ทำงานด้วยกันเป็นกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (3) ด้านบทบาทความรู้และความสามารถของครู คือ ช่วยให้ครูเป็นผู้กำกับการเรียนรู้ ประสานงานในการจัดกิจกรรมการเรียนให้นักเรียนดูแลและช่วยเหลือนักเรียนเมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือ และบันทึกพัฒนาการของนักเรียน (4) ด้านสื่อการเรียนการสอน คือ ชุดการเรียนเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในรูปแบบสื่อประสม ประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อที่ช่วยในการถ่ายทอดความรู้แทนครู ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาสาระและประสบการณ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นแบบออฟไลน์ ช่วยให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองได้ สื่อภาพนิ่ง ในรูปของสไลด์คอมพิวเตอร์ ช่วยครูอธิบายในขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อเตรียมความพร้อมของนักเรียน และในขั้นสรุปบทเรียนเพื่อทบทวนประเด็นสำคัญทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น (5) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน คือ มีการจัดโต๊ะเรียน 2-3 ตัว รวมเป็นกลุ่มสำหรับศูนย์กิจกรรม เพื่อสะดวกต่อการทำกิจกรรมกลุ่ม มีมุมวิชาการเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศห้องเรียนให้ดีขึ้น ในมุมวิชาการมีจัดป้ายนิเทศ และประดับผนังห้องจัดแสดงหัวข้อที่น่าสนใจ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีการจัดหิ้งหนังสือ และชุดการเรียนให้นักเรียนศึกษาเพิ่มเติม และตกแต่งผนังหน้าห้องเรียนด้วยการนำเสนอผลงานของนักเรียนมาแสดงเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ (6) ด้านการประเมินการเรียน คือ การประเมินก่อนเรียน การประเมินกิจกรรมระหว่างเรียน และการประเมินหลังเรียน

จากคุณลักษณะข้อดีของชุดการเรียนรู้ทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ คังทักกล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยพัฒนาชุดการเรียนรู้นี้ขึ้น โดยผ่านกระบวนการทดสอบทางประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าชุดการเรียนรู้นี้มีประสิทธิภาพและนำไปใช้ได้

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้ทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

2.2 เพื่อศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน ที่เรียนด้วยชุดการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้

2.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน ที่มีต่อชุดการเรียนรู้ทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่องหลักการใช้ภาษา

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ชุดการเรียนรู้ทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

3.2 นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ มีความก้าวหน้าในการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ มีความคิดเห็นต่อชุดการเรียนรู้ในระดับเห็นด้วยมาก

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงวิจัยและพัฒนา

4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประกอบด้วย สื่อซีดีรอมแบบออฟไลน์ ในรูปบัตรต่างๆ มัลติมีเดียนำเข้าสู่บทเรียนและสรุปบทเรียน สื่อสิ่งพิมพ์คือ คู่มือการใช้ชุดการเรียน และ แบบฝึกปฏิบัติ ประกอบด้วย 3 หน่วย คือ หน่วยที่ 12 การใช้เครื่องหมายวรรคตอน หน่วยที่ 13 เขียนสะกดคำ และหน่วยที่ 14 การอ่านคำ

5.3 หลักการใช้ภาษา หมายถึง เนื้อหาสาระที่อยู่ในสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในช่วงชั้นที่ 2 มีมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ครอบคลุม การใช้เครื่องหมายวรรคตอน การเขียนสะกดคำ และการอ่านคำ ตามโครงสร้างของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2544 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

5.4 เกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของชุดการเรียนทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการสอนแบบศูนย์การเรียนที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ที่ได้จากกระบวนการและผลลัพธ์คิดเป็นร้อยละของคะแนนที่นักเรียนได้รับ 80/80 80 ตัวแรก คือ คะแนนจากประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) จากการทำกิจกรรมระหว่างเรียนคิดเป็นร้อยละ 80 และ 80 ตัวหลัง คือ คะแนนจากประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) คิดเป็นร้อยละของคะแนนที่นักเรียนได้รับจากการทดสอบหลังเรียน เกณฑ์การยอมรับประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด +2.5 % และต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด -2.5 %

5.5 ความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน หมายถึง การเปรียบเทียบผลของคะแนนทดสอบก่อนเรียนกับผลของคะแนนทดสอบหลังเรียนหลังจากการเรียนด้วยชุดการเรียนทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการสอนแบบศูนย์การเรียน

5.6 ความคิดเห็นของนักเรียน หมายถึง การออกความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดการเรียนทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการสอนแบบศูนย์การเรียน ด้วยแบบสอบถามโดยครอบคลุมองค์ประกอบของชุดการเรียน และประโยชน์ที่ได้จากการเรียนด้วยชุดการเรียนทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการสอนแบบศูนย์การเรียน

5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ได้ชุดการเรียนทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการสอนแบบศูนย์การเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องหลักการใช้ภาษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

6.2 ได้ต้นแบบในการผลิตชุดการเรียนทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการสอนแบบศูนย์การเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในหน่วยอื่นๆ